

3. ПОЛОЖИТЕЛНО ЗНАНИЕ И НАРОДНОСТЕНЪ НА-
ПРЕДЪКЪ. — Непрестанно Селимински изтъква предъ своитѣ
сънародници благата на положителното знание и необхо-
димостта да се напустнатъ часъ по-скоро несъстоятелнитѣ
и пакостни идеи, завещани отъ миналото. Той иска да про-
буди копнежъ къмъ новата просвѣта и къмъ свободата, ри-
сувайки въ най-привлѣкателни багри умственитѣ завоевания
на напредналитѣ народи и въ най-тъмни — пораженията на
невежеството. Турското робство, покрай всички свои неблагоприятни
за националната ни свѣстъ и национално-общественото ни
битие последици, се характеризира и съ това, че е про-
стрѣло „дълбокия мракъ на невежеството по цѣлия български
хоризонтъ“. Унищожили българската черковна независимостъ
и българската книжнина, при съдействие на фанарититѣ,
турцитѣ завоеватели се чувствували осигурени и спокойни,
когато трѣбвало безнаказано да си служатъ съ честта,
имота и живота на народа: „защото безкрайното невежество
обрѣща човѣка на животно, прави го робъ, а пъкъ робството
го поставя въ реда на скотоветѣ, тѣй щото да усѣща само
физическитѣ си нужди, които едва е въ положение да задоволи
най-мизерно“. Какъвъ контрастъ къмъ тази печална картина
ни дава съвременниятъ Западъ, съ своята техника и своята
духовна култура, основани на разума, на науката! Удивенъ
предъ „гигантския напредъкъ и ежеминутнитѣ нови открития“
въ естественитѣ науки, въ химията, геологията, астрономията
и т. н., съ тѣхнитѣ „нови истини, неизвестни до вчера“,
Селимински изпитва дълбоко съжаление, като си спомня за
равнището на българскитѣ учители и училища доскоро, когато
„достойнитѣ за занимание книги съдържали черковни тропари
и баснословни животописи“. И той заключава: „Тази логическа
босота можа да задържи България на най-долното стъпало на
невежеството и на цивилизацията“. Народътъ ни до началото
на XIX в. не е знаялъ дори своето географско положение и е
ималъ най-странно мнение за Европа. Блаженъ се е смѣталъ
само оня вѣрующъ, който изпълнявалъ строго религиознитѣ
обичаи или отивалъ да посети свещенитѣ мѣста; а достоенъ
за небесния животъ — който следвалъ точно „наставленията
на мошеницитѣ“. Поради всичко това народитѣ на Изтокъ
„не само не скърбятъ заради мизерията си, а, напротивъ,
се гордѣятъ: тѣхниятъ